

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 5.9.2006
KOM(2006) 479 galutinis

2006/0163 (COD)

Bendrijos Lisabonos programos įgyvendinimas

Pasiūlymas

**EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS
REKOMENDACIJA**

dėl Europos kvalifikacijų sąrangos mokymuisi visą gyvenimą kūrimo

(pateikta Komisijos)

{SEK(2006) 1093}

{SEK(2006) 1094}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1) PASIŪLYMO APLINKYBĖS

Pasiūlymo pagrindas ir tikslai

Europoje sparčiai vykstant technologiniams bei ekonominiams pokyčiams ir senėjant visuomenei mokymasis visą gyvenimą tapo būtinybe. Siekiant ES konkurencingumo ir socialinės sanglaudos būtina nuolat atnaujinti piliečių žinias, gebėjimus ir kompetencijas. Tačiau mokytis visą gyvenimą sudėtinga, kadangi įvairių lygių įvairių šalių švietimo ir profesinio rengimo teikėjai ir institucijos nepakankamai bendrauja ir bendradarbiauja. Dėl to atsirandančios kliūtys trukdo piliečiams mokytis, lavintis ir derinti įvairiose institucijose įgytą kvalifikaciją. Dėl šių kliūčių piliečiams sunku būti judiems Europos darbo rinkoje ir iš tiesų pasinaudoti visą gyvenimą trunkančiu ir visus gyvenimo aspektus apimančiu mokymusi (t. y. pasinaudoti visais švietimo bei profesinio rengimo lygiais ir formaliu, neformaliu ir savaiminiu mokymusi).

Todėl 2000 m. Lisabonos Europos Vadovų Taryboje prieita prie išvados, kad didesnis kvalifikacijų skaidrumas ir visą gyvenimą trunkantis mokymasis yra du svarbiausi dalykai siekiant pritaikyti Europos švietimo ir profesinio rengimo sistemas prie žinių visuomenės poreikių ir prie poreikio gerinti užimtumo lygį ir kokybę. Vėliau tai buvo pabrėžta 2002 m. Barselonos Europos Vadovų Taryboje, kurioje buvo raginama imtis priemonių, kuriomis būtų užtikrintas kvalifikacijų skaidrumas (tai strategijos, kaip Europos švietimą ir profesinį rengimą iki 2010 m. padaryti pasauliniu kokybės standartu, dalis). 2002 m. Tarybos rezoliucijoje dėl visą gyvenimą trunkančio mokymosi valstybės narės raginamos skatinti bendradarbiavimą ir labiau derinti formalų, neformalų ir savaiminį mokymąsi. Manyta, kad tai būtina sąlyga norint sukurti Europos visą gyvenimą trunkančio mokymosi erdvę, pagrįstą Bolonijos proceso pasiekimais aukštojo mokslo srityje, ir skatinti imtis panašios veiklos profesinio mokymo srityje.

2004 m. Tarybos ir Komisijos bendrojoje tarpinėje ataskaitoje dėl darbo programos „Švietimas ir profesinis rengimas 2010“ įgyvendinimo taip pat raginama plėtoti Europos kvalifikacijų sąrangą. Vykstant Kopenhagos procesui šis raginimas įtvirtinamas 2004 m. lapkričio 15 d. Tarybos išvadose dėl glaudesnio Europos bendradarbiavimo profesinio rengimo srityje tolesnių prioritetų. Vykstant Bolonijos procesui 2005 m. gegužės mėn. Berгене įvykusioje už aukštąjį mokslą atsakingų ministrų konferencijoje pabrėžta, kaip svarbu užtikrinti Europos aukštojo mokslo erdvės sąrangos ir siūlomos Europos kvalifikacijų sąrangos (EKS) papildomumą. Persvarsčius Lisabonos strategiją, 2005–2008 m. užimtumo gairėse pabrėžiamas poreikis užtikrinti lanksčius mokymosi būdus ir padidinti studentų ir stažuotojų judumo galimybes; tai siūloma daryti tikslinant kvalifikacijas ir didinant jų skaidrumą, taip sudarant galimybes jas veiksmingai pripažinti ir patvirtinti neformalų ir savaiminį mokymąsi. EKS – esminis dalykas siekiant ES tikslų, nustatytų Lisabonos partnerystėje siekiant ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo.

Šis pasiūlymas atitinka anksčiau aprašytus politinius įgaliojimus, ypatingas dėmesys jame skiriamas mokymuisi visą gyvenimą. Svarbiausias EKS tikslas – būti atitikties nustatymo priemone ir neutraliu atskaitos tašku, kuriuo naudojantis būtų galima palyginti įvairiose švietimo bei profesinio rengimo sistemose įgytas kvalifikacijas ir

sustiprinti atitinkamų suinteresuojųjų šalių bendradarbiavimą bei padidinti jų tarpusavio pasitikėjimą. Taip bus padidintas skaidrumas, taps paprasčiau perkelti įgytas kvalifikacijas iš vienu švietimo ir profesinio rengimo sistemų bei lygmenų į kitus ir jomis naudotis.

Bendrosios aplinkybės

Europai būdinga didelė švietimo ir profesinio rengimo įstaigų ir sistemų įvairovė. Tai atspindi paplitusią ir tvirtą nuomonę, kad švietimas ir profesinis rengimas turėtų atspindėti ir tenkinti vietos, regiono ir nacionalinio lygių mokymo poreikius. Ši Europos švietimo ir profesinio rengimo turtingumą bei įvairovę galima laikyti dideliu privalumu, kuris suteikia galimybę greitai bei veiksmingai reaguoti į technologinius ir ekonominius pokyčius.

Lisabonos ir Barselonos Europos Vadovų Tarybose buvo pripažinta, kad norint paversti šią įvairovę privalumu, būtina padidinti kvalifikacijų skaidrumą. Švietimo ir profesinio rengimo sistemoms ir įstaigoms veikiant atskirai vienoms nuo kitų, vyktų susiskaldymas, ir tai trukdytų, o ne padėtų piliečiams tobulinti savo žinias, gebėjimus ir kompetencijas.

Kvalifikacijų skaidrumas apibrėžiamas kaip galimybės nustatyti ir palyginti kvalifikacijų vertę darbo rinkoje, švietimo ir profesinio rengimo sistemose bei platesniame socialiniame kontekste laipsnis. Taigi skaidrumas gali būti laikomas būtina prielaida mokymosi pasiekimams, kuriais remiantis buvo suteikta kvalifikacija, pripažinti. Didinti skaidrumą būtina dėl šių priežasčių:

- piliečiai turės galimybę vertinti santykinę kvalifikacijų vertę;
- tai kvalifikacijų perkėlimo ir kaupimo prielaida ir sąlyga. Besinaudojantis visą gyvenimą trunkančiu ir visus gyvenimo aspektus apimančiu mokymusi asmuo privalo gebėti derinti ir papildyti įvairiomis aplinkybėmis, įvairiose sistemose ir šalyse įgytas kvalifikacijas. Sistemoms esant skaidrioms, galima spręsti, kaip kvalifikacijos gali būti siejamos ir (arba) derinamos;
- pagerės darbdavių galimybės vertinti darbo rinkoje siūlomų kvalifikacijų pobūdį, turinį ir tinkamumą;
- švietimo ir profesinio rengimo teikėjai turės galimybę palyginti savo siūlomų paslaugų pobūdį ir turinį su kitų teikėjų pasiūlymais, o tai taip pat yra svarbi švietimo ir profesinio rengimo kokybės užtikrinimo prielaida.

Pasiūlymo srityje taikomos nuostatos

Europos lygiu imtasi keleto iniciatyvų siekiant padidinti skaidrumą, pagerinti perkėliamumą ir palengvinti mokymosi pasiekimų vertinimą.

1985 m. liepos 16 d. Tarybos sprendimu 85/368/EEB įvesta profesinio rengimo kvalifikacijų palyginamumo sistema. Remiantis šiuo sprendimu palyginta 219 profesinio rengimo kvalifikacijų, įgytų 19 sektorių, o šio palyginimo rezultatai paskelbti *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Šiam darbui prireikė daug išteklių ir jis pasirodė neturįs išliekamosios vertės. Taip atsitiko iš dalies dėl to, kad buvo

pasirinktas centralizuotas metodas, ir dėl nuolatinės sparčiai vykstančios kvalifikacijų kaitos. Todėl Europos lygiu atliktas darbas turėjo nedidelį poveikį nacionalinio ir sektorių lygio suinteresuotiesiems asmenims ir sprendimą įgyvendinti atsisakyta. Tačiau dabar sutelkus dėmesį į kvalifikacijų skaidrumo didinimą ir įvedus decentralizuotą bendradarbiavimo metodą, atspindintį didėjančią Europoje įgyjamų kvalifikacijų sudėtingumą, EKS sprendžiamos 1985 m. sprendimo ribotumo problemos.

Didelė pažanga padaryta aukštojo mokslo srityje kuriant visaapimančią kvalifikacijų sąrangą. Remdamiesi ankstesniais Bolonijos (1999 m.) ir Berlyno (2003 m.) susitarimais, už aukštąjį mokslą atsakingi 45 Europos šalių ministrai 2005 m. gegužės mėn. Bergene susitarė priimti visaapimančią kvalifikacijų sąrangą. Joje pateikti mokymosi pasiekimais grįsti aukštojo mokslo pakopų aprašai ir kreditų, kuriuos galima gauti per pirmosios bei antrosios pakopos studijas, skalė. Be to, ministrai išsipareigojo iki 2010 m. parengti nacionalines aukštojo mokslo kvalifikacijų sąrangas ir pabrėžė, kaip svarbu užtikrinti Europos aukštojo mokslo erdvės sąrangos ir EKS papildomumą.

2004 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 2241/2004/EB dėl bendros Bendrijos sistemos siekiant užtikrinti kvalifikacijų ir gebėjimų skaidrumą (Europasas) įvestas Europos priemonių rinkinys, kuriuo naudodamiesi asmenys galėtų aprašyti savo kvalifikacijas ir kompetencijas. Toliau plėtojant Europasą reikėtų atsižvelgti į EKS sukūrimą. Visuose atitinkamuose Europasos dokumentuose, visų pirma Europasos diplomo priede ir Europasos pažymėjimo priede, turėtų būti aiškiai nurodytas tinkamas EKS lygmuo.

Naudojantis dabartine Europos aukštojo mokslo kreditų perkėlimo sistema (angl. – ECTS) ir diegiama Europos profesinio rengimo kreditų perkėlimo sistema (angl. – ECVET) asmenims bus lengviau derinti įvairiose šalyse įgytą išsilavinimą ir pasirėngimą. ECTS plėtojama jau daugiau negu 10 metų ir ji jau plačiai naudojama aukštosiose mokyklose, o ECVET šiuo metu tikrinama ir netrukus bus pradėtos viešosios konsultacijos. Abi šios priemonės yra svarbios iniciatyvos, kuriomis teikiama tiesioginė pagalba piliečiams, bandantiems perkelti kvalifikacijas arba kvalifikacijų dalis į kitą įstaigą arba šalį. Nustačius bendrus atskaitos lygmenis ir skatinant tarpusavio pasitikėjimą, EKS bus sudaryta galimybė stiprinti ir plėtoti šias sistemas.

Kalbant apie neformalaus ir savaiminio mokymosi pripažinimą, 2004 m. Taryba susitarė dėl Europos principų, taikomų vertinant ir pripažįstant neformalų ir savaiminį mokymąsi. Remiantis šiais principais galima sustiprinti bendradarbiavimą pripažinimo srityje ir paskatinti Komisiją, valstybes nares ir socialinius partnerius sistemingiau naudoti pripažinimo būdus ir sistemas. Įgyvendinant EKS būtina atsižvelgti į šiuos principus, visų pirma dėl to, kad naudojantis mokymosi pasiekimais grįstu EKS metodu bus lengviau pripažinti neformalų ir savaiminį mokymąsi.

Mokymosi galimybėms skirtame *Ploteus* portale (<http://ec.europa.eu/ploteus>) teikiant informaciją apie švietimo, profesinio rengimo ir mokymosi galimybes Europos šalyse, padedama didinti kvalifikacijų skaidrumą. Toliau plėtojant *Ploteus* bus atsižvelgiama į EKS nustatytus atskaitos lygmenis.

Derėjimas su kitomis Sąjungos politikos sritimis ir tikslais

2005 m. rugsėjo 7 d. priimta Direktyva 2005/36/EB užtikrinamas reglamentuojamų

profesijų srities kvalifikacijų abipusis pripažinimas. Šia direktyva, kuria konsoliduojama, sušiuolaikinama ir supaprastinama 15 1975–1999 m. priimtų direktyvų, kuriama kvalifikacijų automatinio pripažinimo sistema, skirta tų profesijų atstovams, kurių rengimo reikalavimai suderinti (gydytojams, slaugytojams, akušeriams, dantų gydytojams, veterinarams, vaistininkams), bei architektams. Kitoms reglamentuojamoms profesijoms (šiuo metu yra apie 800 vienos ar daugiau ES valstybių narių reglamentuojamų profesijų) skirta sistema pagrįsta abipusiu pripažinimu, t. y. asmeniui, įgijusiam kvalifikaciją, suteikiančią galimybę vykdyti profesinę veiklą vienoje valstybėje narėje, turėtų būti leidžiama vykdyti šią profesinę veiklą kitoje valstybėje narėje.

Direktyvos 2005/36/EB ir EKS taikymo sritis skiriasi tuo, kad EKS nėra priemonė, kuria migrantams suteikiamos teisės, kad būtų pripažintos jų kvalifikacijos, įgytos vienoje valstybėje narėje siekiant praktikuoti reglamentuojamą profesiją kitoje valstybėje narėje. Tokiu atveju tik Direktyva 2005/36/EB teisiškai įpareigoja valstybių narių institucijas.

Abipusio pripažinimo siekiama ir Direktyva 1996/26/EB dėl leidimo verstis krovinių ir keleivių vežėjo kelių transportu verslu. Pasiūlyme persvarstyti šią direktyvą, kuris bus nagrinėjamas Komisijoje 2007 m., turės būti atsižvelgta į EKS kūrimą.

1999 m. spalio 15–16 d. Europos Vadovų Taryboje buvo teigiama, kad ilgalaikį leidimą gyventi turinčių trečiųjų šalių piliečių teisinis statusas turėtų suteikti jiems galimybę naudotis vienodomis teisėmis, kiek įmanoma panašesnėmis į tas teises, kurias turi ES piliečiai. Todėl Tarybos direktyvoje 2003/109/EB¹ nustatyta, kad „ilgamečiai gyventojai kaip ir tos šalies piliečiai vienodai turi teisę: c) į profesinių diplomų, pažymėjimų ir kitų kvalifikacijos dokumentų pripažinimą pagal atitinkamą nacionalinę tvarką“, įskaitant atvejus, kai jie naudojami šia direktyva jiems suteikta teise judėti ES. Todėl EKS padės veiksmingai įgyvendinti šią teisę tomis aplinkybėmis, kuriomis Direktyva 2005/36/EB netaikoma.

2) KONSULTACIJOS SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMAS

Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis

Konsultacijų būdai, pagrindiniai tiriamieji sektoriai ir bendras respondentų apibūdinimas

2005 m. liepos mėn. Europos Komisija pradėjo Europos masto konsultacijas dėl EKS, pagrįstas Komisijos tarnybų darbo dokumentu SEC(2005) 957. Kreiptasi į 32 šalis, dalyvaujančias darbo programoje „Švietimas ir profesinis rengimas 2010“, Europos socialinius partnerius, sektorines ir šakines organizacijas, švietimo įstaigas, asociacijas ir NVO, paprašyta pateikti pastabų dėl EKS projekto. Vykstant šioms konsultacijoms EKS projektas 2005 m. rudenį buvo pateiktas ir aptartas daugelyje nacionalinių valdžios institucijų, socialinių partnerių, sektorialių organizacijų surengtų susirinkimų. Konsultacijų rezultatai aptarti 2006 m. vasario mėn. Budapešte surengtoje konferencijoje.

¹ OL L 16, 2004 1 23, p. 44.

Atsakymų santrauka, ir kaip į juos buvo atsižvelgta

Konsultacijos, kurių metu gauta daug atsiliepimų iš 31 Europos šalies, įskaitant šalis kandidates, suinteresuotųjų šalių, patvirtino, kad EKS plačiai pritariama. Dauguma respondentų sutiko su tuo, kad reikalinga bendra Europos orientacinė sąranga. Tačiau jai buvo pritariama su sąlyga, kad būtų laikomasi tam tikrų reikalavimų ir rekomendacijų, į kuriuos atsižvelgta rengiant šį pasiūlymą. Ypatingas dėmesys skirtas tam, kad būtų patobulinti ir supaprastinti atskaitos lygmenų aprašai.

Nuo 2005 m. liepos 5 d. iki 2005 m. gruodžio 31 d. internete buvo rengiamos viešos konsultacijos. Komisija gavo 125 atsakymus, įskaitant nacionalinių konsultacijų rezultatus. Rezultatus galima rasti tinklalapyje http://ec.europa.eu/education/policies/educ/eqf/index_en.html.

Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas

Aptariamos mokslo ir (arba) tiriamųjų duomenų sritys

Plėtoti EKS pasiūlymą buvo įmanoma tik plačiu mastu įtraukus tam tikrą skaičių tarptautinių ekspertų, turinčių patirties kvalifikacijų ir kvalifikacijų sąrangų srityje.

Naudoti metodai

Parengti EKS projektą tiesiogiai padėjo *Cedefop* ir Bolonijos proceso tęsimą grupės surengti tyrimai. *Cedefop* ataskaita (2004 m.) dėl „Europos švietimo ir profesinio rengimo atskaitos lygmenų“ pagrįsta gausiais aktualiais tarptautiniais šios srities tyrimais; joje pateikiamas pirmasis visas kvalifikacijas apimančios sąrangos planas. Bolonijos proceso tęsimą grupės ataskaita dėl Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sąrangos padėjo nustatyti ir patikslinti EKS paskirtį, visų pirma ryšius tarp nacionalinio ir Europos lygmenų.

2005 m. liepos mėn. pateiktas EKS projektas pagrįstas ekspertų grupės, kuri nuo 2004 m. rudens iki 2005 m. pavasario buvo susirinkusi 7 kartus, darbu. Ekspertų grupė sutelkė dėmesį į EKS bendruosius tikslus ir paskirtį, tačiau ypač daug dėmesio skyrė mokymosi pasiekimais grįstų atskaitos lygmenų plėtojimui. Grupę sudarė visų svarbiausių švietimo ir profesinio rengimo sričių (bendrojo lavinimo, suaugusiųjų švietimo, profesinio rengimo, aukštojo mokslo) atstovai, sektorių atstovai ir socialiniai partneriai; dėl to grupė buvo tinkama imtis sunkaus uždavinio rengti sąrangą, apimančią visas kvalifikacijas nuo privalomojo mokslo pabaigos iki aukščiausio lygio akademinio mokymo ir profesinio rengimo.

Po konsultacijų buvo sudaryta atskira ekspertų grupė, kurios užduotis – parengti supaprastintų ir persvarstytų atskaitos lygmenų aprašų rinkinį. Ši grupė susitarė dėl naujo atskaitos lygmenų aprašų rinkinio, kuris pateikiamas šio pasiūlymo I priede, ir svarbiausių apibrėžčių rinkinio, kuris sudaro šios rekomendacijos pagrindą.

Pagrindinės organizacijos ir ekspertai, su kuriais buvo tariamasi

EKS ekspertų grupės nariai išvardinti Komisijos tarnybų darbo dokumente SEC (2005) 957. Sudarant antrąją grupę, kurios darbas buvo persvarstyti atskaitos lygmenų aprašus, valstybių narių, šalių kandidačių, EEE šalių ir Europos socialinių partnerių

buvo paprašyta paskirti kompetentingus ekspertus.

Siekiant padėti parengti EKS pasiūlymą ir padėti Komisijai išnagrinėti per konsultacijas gautus atsakymus, sudarytos dvi išorės sutartys.

Cedefop ir Europos mokymo fondas, artimai bendradarbiaudami su Komisija, išorės ekspertais ir ekspertų grupėmis, aktyviai prisidėjo prie šio darbo.

Gautų ir panaudotų patarimų santrauka

Nebuvo užsiminta apie galimus didelius pavojus, kurių pasekmės būtų nepataisomos.

Ekspertų patarimais naudotasi visų pirma rengiant atskaitos lygmenų aprašus, pateiktus šio pasiūlymo I priede.

Priemonės, kurių buvo imtasi, kad visuomenė galėtų sužinoti ekspertų nuomonę

Atskaitos lygmenų aprašai, dėl kurių buvo susitarta ekspertų grupėje, pateikti Profesinio mokymo patariamajam komitetui pateiktame dokumente; komitetas 2006 m. birželio 21 d. susirinkime teigiamai įvertino pagrindinius pasiūlymo aspektus.

Poveikio vertinimas

Pirmoji apsvaistytą galimybę – nesiimti jokių veiksmų (t. y. Europos Sąjungai nesiimti jokių veiksmų). Pasirinkus šią galimybę būtų galima pratęsti dabartinius susitarimus dėl kvalifikacijų palyginamumo, skaidrumo ir perkėlimo. Direktyva 2005/36/EB dėl abipusio kvalifikacijų pripažinimo toliau lengvintų nurodytų reglamentuojamų profesijų atstovų judumą, tačiau nebūtų imtasi jokių tolesnių veiksmų, skirtų profesijoms, kurioms netaikoma ši direktyva. Tokiu atveju valstybių narių bendradarbiavimas liktų ribotas, jos bendradarbiautų tiek, kiek joms tai naudinga, sudarydamos dvišalius susitarimus, tačiau toks bendradarbiavimas būtų sudėtingas ir nekoordinuotas. Suinteresuotieji asmenys galėtų ir toliau naudotis skaidrumo ir judumo priemonėmis, kaip antai Europasas ir Europos aukštojo mokslo kreditų perkėlimo ir kaupimo sistema (ECTS), tačiau nė viena iš šių priemonių nesudaro visapusio pagrindo bendradarbiauti. Todėl pasirinkus šią galimybę nebūtų patenkintas valstybių narių poreikis turėti bendrą Europos atskaitos tašką arba priemonę.

Antroji galimybė – Komisijos komunikatas. Tačiau Komisijos komunikatas nėra teisinė priemonė ir jį priimant nedalyvautų valstybės narės arba Europos Parlamentas. Todėl pasirinkus šią priemonę nebūtų gautas būtinas valstybių narių, artimai bendradarbiausių su Komisija rengiant EKS, politinis įsipareigojimas. Taigi priemonė neturėtų realaus poveikio ir pridėdamosios vertės ją įgyvendinant nacionaliniu lygiu.

Trečioji galimybė – Komisijos rekomendacija pagal Sutarties 150 straipsnį (profesinis mokymas). Tačiau ši galimybė nebūtų pagrįsta Sutarties 149 straipsniu (švietimas) ir todėl neatspindėtų dėl mokymosi visą gyvenimą perspektyvos atsiradusių dviejų EKS sudėtinių dalių bei tikslų (švietimas ir profesinis rengimas). Pasirinkus šią galimybę būtų naudojama teisine priemone, tačiau, kaip ir antrosios galimybės atveju, valstybės narės arba Europos Parlamentas nedalyvautų oficialiai priimant sprendimą, todėl vis tiek trūktų įsipareigojimo įgyvendinti EKS nacionaliniu lygiu, o jis yra lemiamas siekiant EKS sėkmės ir tęstinumo.

Ketvirtoji apsvartyta galimybė – įgyvendinti EKS naudojantis teisine priemone Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija pagal Sutarties 149 ir 150 straipsnius. Valstybėms narėms būtų rekomenduojama savanoriškai naudoti EKS kaip atitikties nustatymo priemonę kvalifikacijoms palyginti, jų skaidrumui padidinti ir perkėlimui į kitas Europos šalis palengvinti.

Penktoji galimybė – įgyvendinti EKS naudojantis teisine priemone Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija pagal Sutarties 150 straipsnį. Kadangi pasirinkus šią galimybę nebūtų remiamasi 149 straipsniu, jos trūkumas būtų toks pats kaip ir trečiosios galimybės (t. y. nebūtų įtrauktas švietimas); tai būtų sprendimas, kuriame būtų nustatyti principai ir pareigos, skirti toms valstybėms narėms, kurios sieja savo nacionalines kvalifikacijos sistemas su EKS. Tačiau didžioji dauguma suinteresuotųjų šalių (valstybės narės, socialiniai partneriai, sektoriai ir kt.) sutaria dėl to, kad EKS turėtų būti visiškai savanoriška.

Komisija parengė poveikio vertinimą, kurio ataskaitą galima bus skaityti Komisijos tinklalapyje.

3) TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI

Siūlomų veiksmų santrauka

Siūloma rekomendacija nustatoma, kad EKS yra orientacinė priemonė, skirta nacionalinių kvalifikacijų sistemų ir tarptautinių sektorinių organizacijų parengtų kvalifikacijų sistemų kvalifikacijų lygmenims lyginti. Svarbiausios EKS sudėtinės dalys yra Europos atskaitos lygmenų aprašas, parengtas remiantis mokymosi pasiekimais, ir savanoriško bendradarbiavimo mechanizmai bei principai.

Valstybėms narėms rekomenduojama naudoti EKS kaip orientacinę priemonę, kai lyginami įvairiose kvalifikacijų sistemose naudojami kvalifikacijų lygmenys, sieti savo kvalifikacijų sistemas su EKS susiejant kvalifikacijų lygmenis su tinkamais EKS lygmenimis ir, jei reikia, kurti nacionalines kvalifikacijų sąrangas. Be to, naujose kvalifikacijose ir Europos dokumentuose turi būti aiški nuoroda į atitinkamą EKS lygmenį. Tačiau susiklosčius aplinkybėms, kuriomis taikoma Direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo, šiomis nuorodomis neturėtų būti daromas poveikis migrantų teisėms. Be to, valstybėms narėms rekomenduojama nustatant ir plėtojant kvalifikacijas naudoti mokymosi pasiekimais pagrįstus metodus, skatinti neformalaus ir savaiminio mokymosi patvirtinimą, paskirti nacionalinį EKS centrą, kurio paskirtis – remti ir koordinuoti nacionalinių kvalifikacijų sistemų ryšius su EKS, visų pirma užtikrinti, kad būtų naudojami kokybės užtikrinimo mechanizmai ir skaidrios procedūros.

Pasiūlymu Komisija raginama padėti valstybėms narėms ir tarptautinėms sektorinėms organizacijoms naudotis EKS, įkurti EKS patariamąją grupę, kuri užtikrintų bendrą bendradarbiavimo darnumą, ir prižiūrėti EKS įgyvendinimą, atsižvelgiant į galimą šios rekomendacijos persvarstymą praėjus penkeriems metams nuo jos priėmimo. Šią grupę sudarys nacionalinių EKS centrų atstovai, Europos socialiniai partneriai ir, jei reikia, kitos suinteresuotosios šalys.

Teisinis pagrindas

EKS siūlomas remiantis ir 149, ir 150 straipsniu, kadangi juo siekiama dvejopo tikslo, kurio sudėtinės dalys ir tikslai susiję ir su švietimu, ir su profesiniu mokymu, o jie yra vienodai svarbūs, turint EKS mokymosi visą gyvenimą perspektyvą. Suteikiant piliečiams galimybę perkelti kvalifikacijas iš vienu nacionalinių sistemų į kitas ir iš vienu grandžių (bendrojo išsilavinimo, aukštojo mokslo ir profesinio mokymo) į kitas, skatinamas judumas. Taip EKS remiamas švietimas ir profesinis mokymas. Ja taip pat skatinamas valstybių narių bendradarbiavimas ir remiama bei papildoma jų veikla.

Subsidiarumo principas

Subsidiarumo principas taikomas tik tuomet, jeigu pasiūlymas nepriklauso išskirtinei Bendrijos kompetencijai.

Valstybės narės negali tinkamai pasiekti pasiūlymo tikslų dėl toliau nurodytos (-ų) priežasties (-čių).

Svarbiausias EKS tikslas – padėti nustatyti nacionalinių valdžios institucijų suteiktą kvalifikacijų atitikmenis ir palengvinti jų lyginimą. Kadangi ši problema yra tarpvalstybinė, valstybės narės negali jos išspręsti, visų pirma dėl to, kad tarpusavio pasitikėjimo tarp nacionalinių ir sektorių suinteresuotųjų asmenų trūkumas įvardytas kaip viena iš pagrindinių problemų, dėl kurių trūksta skaidrumo ir kyla kliūčių perkeliant kvalifikacijas.

Pasiūlyme iškeltų tikslų galima lengviau pasiekti veikiant Bendrijos lygiu, kadangi:

- su skaidrumu ir kvalifikacijų perkėlimu susijusių sunkumų patiria visos valstybės narės, šie sunkumai negali būti įveikti veikiant tik nacionaliniu arba sektorių lygiu;
- jei visos 25 valstybės narės pavieniui ir nesusiderinusios derėtusi su visomis kitomis valstybėmis narėmis dėl dvišalių susitarimų, susijusių su šioje rekomendacijoje aptariamais dalykais, bendroji Europos lygio struktūra būtų itin sudėtinga ir neskaidri;
- šiame pasiūlyme pateikiamas bendras valstybių narių bendradarbiavimo atskaitos taškas ir pagrindas. Šių tikslų negalima pasiekti veikiant nacionaliniu lygiu.

Dėl to pasiūlymas atitinka subsidiarumo principą.

Proporcingumo principas

Pasiūlymas dėl toliau nurodytos priežasties atitinka proporcingumo principą.

Ši rekomendacija atitinka proporcingumo principą, kadangi ja nepakeičiamos ir nenustatomos nacionalinės kvalifikacijų sistemos ir (arba) kvalifikacijos, o atsakomybė už rekomendacijos įgyvendinimą paliekama valstybėms narėms.

Kadangi bus naudojamos esamos pranešimų sistemos, administracinė našta bus nedidelė.

Pasirinkta priemonė

Siūloma priemonė – Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija.

Kitos priemonės nebūtų tokios veiksmingos. Komisija apsvaustė ne tik rekomendacijos, bet ir Komisijos komunikato bei Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo galimybes. Žr. anksčiau pateiktą poveikio vertinimą.

4) POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymas neturi jokio poveikio Bendrijos biudžetui.

5) PAPILDOMA INFORMACIJA

Persvarstymo, pakeitimo, laikino galiojimo sąlyga

Pasiūlyme yra numatyta persvarstymo sąlyga.

Europos ekonominė erdvė

Siūlomas aktas yra susijęs su EEE ir todėl turėtų būti jai taikomas.

Išsamus pasiūlymo paaiškinimas

Esminis EKS elementas yra 8 atskaitos lygmenų aprašas, kurį nacionalinio ir sektorių lygio švietimo ir profesinio rengimo institucijos naudos kaip bendrą ir neutralų atskaitos tašką. Aštuoni lygmenys apima visą spektrą kvalifikacijų, pradedant tomis, kurios suteikiamos įgijus privalomąjį išsilavinimą, ir baigiant suteiktomis pasiekus aukščiausią akademinio išsilavinimo ir profesinio pasirengimo lygį. Kadangi EKS yra skatinimo mokyti visą gyvenimą priemonė, ji apima bendrąjį lavinimą, suaugusiųjų švietimą, profesinį rengimą bei aukštąjį mokslą. 5–8 lygmenyse yra aiški nuoroda į Europos aukštojo mokslo erdvės sąrangos lygmenis, nustatytus per Bolonijos procesą.

8 EKS atskaitos lygmenų aprašas pagrįstas mokymosi pasiekimais, kurie EKS aprašomi remiantis tuo, ką besimokantysis žino, supranta ir geba daryti pasibaigus mokymosi procesui. Šiame apraše atsispindi tai, kaip smarkiai pasikeitė švietimo, profesinio rengimo ir mokymosi suvokimo ir aprašymo būdai. Pasirinkus mokymosi pasiekimų kriterijų atsiranda bendras lyginimo pagrindas, kurį turint įmanoma palyginti kvalifikacijas remiantis jų turiniu ir pobūdžiu, o ne suteikimo metodais ir tvarka. EKS mokymosi pasiekimai apibrėžti kaip žinių, gebėjimų ir kompetencijos derinys. Šių elementų pusiausvyra įvairiose kvalifikacijose skirsis, kadangi EKS apima visas visų lygių kvalifikacijas, akademinės bei profesines kvalifikacijas. Naudojant mokymosi pasiekimus kvalifikacijų lygmenims aprašyti bus lengviau pripažinti išsilavinimą, įgytą ne oficialiose švietimo ir profesinio rengimo įstaigose, o tai dažniausiai yra laikoma svarbiausiu mokymosi visą gyvenimą elementu.

Be to, EKS yra bendradarbiavimo pagrindas ir nacionalinių suinteresuotųjų asmenų bei su švietimu ir profesiniu rengimu susijusių tarptautinių sektorių organizacijų abipusio pasitikėjimo stiprinimo priemonė. Tačiau norint sėkmingai įgyvendinti EKS, būtina, kad nacionalinės švietimo ir profesinio rengimo institucijos bei sektorių suinteresuotieji asmenys išpareigotų tai daryti savanoriškai.

EKS naudosis visų pirma institucijos, atsakingos už nacionalines ir (arba) sektorines

kvalifikacijų sistemas ir sąrangas. Pavieniams piliečiams, darbdaviams ir švietimo bei profesinio rengimo teikėjams EKS bus naudinga tik po to, kai bus nustatyti nacionalinio ir (arba) sektorių lygio atitiktikmenys.

Kalbant apie sektorių dalyvavimą, EKS tarptautinėms sektorinėms organizacijoms sudarys galimybę susieti savo kvalifikacijų sistemas su EKS. Svarbiausias su sektoriais susijęs tikslas – plėtoti tvirtesnes sąsajas tarp nacionalinių kvalifikacijų sistemų ir būsimųjų tarptautinių sektorių kvalifikacijų.

Plėtojant abipusį pasitikėjimą įvairių su švietimu ir profesiniu rengimu susijusių suinteresuotųjų asmenų bendradarbiavimu būtina remtis bendra tvarka ir kriterijais. Norint to pasiekti, būtina viešai skelbti sprendimus dėl nacionalinių ar sektorių kvalifikacijų siejimo su EKS. Kita svarbi bendrų metodų paskata – įkurti Europos patariamąjį organą, sudarytą iš visų šalių, kuriose naudojama EKS, atstovų.

Nacionalinio ir sektorių lygio sprendimas naudoti EKS turi būti grindžiamas išpareigojimu užtikrinti kokybę. Siekiant didinti tarpusavio pasitikėjimą, itin svarbu sukurti visų atitinkamų švietimo ir profesinio rengimo lygių ir paties bendradarbiavimo proceso kokybės užtikrinimo sistemas. Todėl įgyvendinant EKS reikia atsižvelgti į 2004 m. gegužės 28 d. Tarybos priimtas išvadas dėl profesinio rengimo kokybės užtikrinimo ir į 2006 m. vasario 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos Rekomendaciją 2006/143/EB dėl tolesnio Europos bendradarbiavimo užtikrinant aukštojo mokslo kokybę.

Įgyvendinant EKS būtinas koordinavimas nacionaliniu lygiu. Nacionalinių kvalifikacijų sąrangų kūrimas padidintų EKS sėkmės tikimybę.

Ypač daug dėmesio reikia skirti rengimui pagalbinės ir orientacinės medžiagos, kuria būtų naudojamos sektorių, nacionaliniu ir Europos lygiu ir kuri padėtų darniau įgyvendinti EKS, visų pirma susieti nacionalinių ir sektorių kvalifikacijų lygmenis su EKS lygmenimis. Tokia medžiaga turėtų būti rengiama testuojant, darant bandymus ir tiesiogiai bendradarbiaujant. Pasiūlyme rekomenduojama, kad iki 2009 m. nacionalinės kvalifikacijų sistemos būtų susietos su EKS ir kad iki 2011 m. naujuosiuose kvalifikacijos patvirtinimo ir Europos dokumentuose būtų pateiktos nuorodos į jų EKS lygmenį.

Be to, ypač daug dėmesio turi būti skiriama EKS naudojamam mokymosi pasiekimais pagrįsto metodo poveikiui žinių, gebėjimų ir kompetencijų klasifikacijai. Todėl reikėtų į tai atsižvelgti ateityje tobulinant dabartines statistines klasifikacijas ir nomenklatūras, kuriomis remiantis vertinami švietimo ir profesinio pasirengimo pasiekimai, kaip antai ISCED 97.

Europos lygiu šiuos procesus turės lengvinti ir remti Komisija ir remti tokios agentūros kaip *Cedefop* ir Europos mokymo fondas.

Pasiūlymas

**EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS
REKOMENDACIJA**

dėl Europos kvalifikacijų sąrangos mokymuisi visą gyvenimą kūrimo

(tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 149 straipsnio 4 dalį ir 150 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą²,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę³,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę⁴,

veikdami Sutarties 251 straipsnyje⁵ nustatyta tvarka,

kadangi:

- (1) Tobulinti piliečių žinias, gebėjimus ir kompetencijas yra itin svarbu siekiant Bendrijos konkurencingumo ir socialinės sanglaudos. Todėl mokymasis visą gyvenimą ir kvalifikacijų naudojimas turėtų būti skatinamas ir gerinamas nacionaliniu ir Bendrijos lygiais.
- (2) 2000 m. Lisabonos Europos Vadovų Taryboje prieita prie išvados, kad didesnis kvalifikacijų skaidrumas turėtų būti vienas iš svarbiausių dalykų, kurie yra būtini siekiant pritaikyti Bendrijos švietimo ir profesinio rengimo sistemas prie žinių visuomenės poreikių. Be to, 2002 m. Barselonos Europos Vadovų Taryboje paraginta artimiau bendradarbiauti universitetų sektoriuje ir padidinti profesinio rengimo skaidrumą bei pagerinti pripažinimo būdus.
- (3) 2002 m. birželio 27 d. Tarybos rezoliucijoje dėl visą gyvenimą trunkančio mokymosi⁶ Komisija raginama artimai bendradarbiaujant su Taryba ir valstybėmis narėmis rengti švietimo ir profesinio rengimo kvalifikacijų pripažinimo sąrangą remiantis Bolonijos proceso pasiekimais ir skatinti panašią veiklą profesinio mokymo srityje.

² OL C , , p. .

³ OL C , , p. .

⁴ OL C , , p. .

⁵ OL C , , p. .

⁶ OL C 163, 2002 7 9, p. 1.

- (4) 2004 m. ir 2006 m. priimtose bendrosiose Tarybos ir Komisijos ataskaitose dėl darbo programos „Švietimas ir profesinis rengimas 2010“ įgyvendinimo pabrėžiamas poreikis rengti Europos kvalifikacijų sąrangą.
- (5) Vykstant Kopenhagos procesui Tarybos ir valstybių narių vyriausybių atstovų 2004 m. lapkričio 15 d. Taryboje padarytose išvadose dėl būsimųjų prioritetų glaudesnio Europos bendradarbiavimo profesinio rengimo srityje prioritetas teikiamas tam, kad būtų rengiama atvira ir lanksti, skaidrumu ir savitarpio pasitikėjimu pagrįsta Europos kvalifikacijų sąrangą, kuri turėtų tapti bendruoju švietimo ir profesinio rengimo srities orientyru.
- (6) 2005 m. kovo mėn. ir 2006 m. kovo mėn. Briuselyje vykusiose Europos Vadovų Tarybose pabrėžiama Europos kvalifikacijų sąrangos priėmimo svarba.
- (7) Šioje rekomendacijoje atsižvelgiama į 2004 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 2241/2004/EB dėl bendros Bendrijos sistemos siekiant užtikrinti kvalifikacijų ir gebėjimų skaidrumą (Europasas)⁷ ir į [...] Europos Parlamento ir Tarybos rekomendaciją dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų⁸.
- (8) Ši rekomendacija dera su Europos aukštojo mokslo erdvės sąrangą ir 2005 m. gegužės mėn. už aukštąjį mokslą atsakingų ministrų susitikime Bergene priimtais aukštojo mokslo pakopų aprašais.
- (9) Ši rekomendacija netaikoma tada, kai taikoma 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo⁹, kuria nustatomos atitinkamų nacionalinių valdžios institucijų ir migrantų teisės ir pareigos. Nuoroda į Europos kvalifikacijų sąrangoje nustatytus kvalifikacijų lygmenis neturėtų trukdyti patekti į darbo rinką tais atvejais, kai profesinės kvalifikacijos pripažintos remiantis Direktyva 2005/36/EB.
- (10) Šia rekomendacija siekiama parengti bendrą atskaitos sistemą, kuria galima būtų naudotis nustatant įvairių aukštojo mokslo arba profesinio rengimo kvalifikacijų sistemų ir jų lygmenų atitikmenis. Taip bus didinamas piliečių kvalifikacijų skaidrumas, palyginamumas ir perkeliamumas įvairiose valstybėse narėse. Be to, Europos kvalifikacijų sąrangą turėtų sudaryti tarptautinėms sektorinėms organizacijoms galimybę susieti savo kvalifikacijų sistemas su bendruoju atskaitos tašku ir taip palengvinti šių kvalifikacijų įtraukimą į nacionalines kvalifikacijų sistemas. Todėl šia rekomendacija padedama siekti platesnių tikslų skatinti mokymąsi visą gyvenimą ir didinti darbuotojų bei besimokančiųjų judumą.
- (11) Ši rekomendacija atitinka Sutarties 5 straipsnyje nustatytą subsidarumo principą, kadangi ja siekiama remti ir papildyti valstybių narių veiklą lengvinant tolesnį jų bendradarbiavimą, siekiant padidinti skaidrumą ir skatinti judumą bei mokymąsi visą gyvenimą. Ši rekomendacija atitinka tame pačiame straipsnyje nurodytą proporcingumo principą, kadangi ja nėra pakeičiamos arba nustatomos nacionalinės kvalifikacijų sistemos ir (arba) kvalifikacijos. Europos kvalifikacijų sąrangoje nėra

⁷ OL L 390, 2004 12 31, p. 6.

⁸ KOM(2005) 548.

⁹ OL L 255, 2005 9 30, p. 22.

aprašomos konkrečios kvalifikacijos arba individualios kompetencijos, todėl konkreti kvalifikacija turėtų būti priskirta tinkamam Europos kvalifikacijų sąrangos lygmeniui naudojant tinkamą nacionalinę kvalifikacijų sistemą.

ŠIUO DOKUMENTU REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS:

1. Naudoti Europos kvalifikacijų sąrangą kaip orientacinę priemonę skirtingų kvalifikacijų sistemų kvalifikacijų lygmenims lyginti mokymosi visą gyvenimą kontekste.
2. Iki 2009 m. susieti savo nacionalines kvalifikacijų sistemas su Europos kvalifikacijų sąrangą, visų pirma skaidriai nurodyti, kuriuos I priede nurodytus lygmenis atitinka jų kvalifikacijų lygmenys, ir, jei reikia, rengti nacionalines kvalifikacijų sąrangas remiantis nacionaliniais teisės aktais ir praktika.
3. Užtikrinti, kad iki 2011 m. visuose naujuose kompetentingų institucijų išduotuose kvalifikacijos suteikimo ir Europos dokumentuose būtų pateikta aiški nuoroda į atitinkamą Europos kvalifikacijų sąrangos lygmenį.
4. Nustatant ir aprašant kvalifikacijas naudoti mokymosi pasiekimais pagrįstus metodus, skatinti neformalaus ir savaiminio mokymosi pripažinimą remiantis bendraisiais Europos principais, įrašytais į 2004 m. gegužės 28 d. Tarybos išvadas.
5. Paskirti nacionalinį centrą ryšiams tarp nacionalinių kvalifikacijų sistemų ir Europos kvalifikacijų sąrangos remti ir koordinuoti.

Centro uždaviniai turėtų būti tokie:

- (a) nustatyti, kuriuos I priede aprašytus Europos kvalifikacijų sąrangos lygmenis atitinka nacionalinės kvalifikacijų sistemos kvalifikacijų lygmenys;
- (b) siejant nacionalines kvalifikacijų sistemas su Europos kvalifikacijų sąrangą, skatinti ir taikyti II priede nustatytus švietimo ir profesinio rengimo kokybės užtikrinimo principus;
- (c) užtikrinti, kad nacionalinių kvalifikacijų lygmenų siejimo su Europos kvalifikacijų sąrangą būdai būtų skaidrūs, o su juo susiję sprendimai būtų skelbiami;
- (d) teikti suinteresuotiesiems asmenims informaciją apie tai, kaip nacionalinės kvalifikacijos siejamos su Europos kvalifikacijų sąrangą naudojant nacionalines kvalifikacijų sistemas;
- (e) užtikrinti, kad dalyvautų visi reikiami nacionaliniai suinteresuotieji asmenys, įskaitant, priklausomai nuo nacionalinių teisės aktų ir praktikos, aukštojo mokslo ir profesinio rengimo įstaigas, socialinius partnerius, sektorių atstovus ir kvalifikacijų lyginimo bei naudojimo Europos lygiu ekspertus;

6. Šioje rekomendacijoje vartojamos šios sąvokos:

- (a) „kvalifikacija“ – oficialus įvertinimo ir patvirtinimo proceso rezultatas, gaunamas tuo atveju, kai kompetentinga įstaiga nustato, kad asmens mokymosi pasiekimai atitinka nustatytus standartus;
- (b) „nacionalinė kvalifikacijų sistema“ – visi valstybių narių veiklos, susijusios su mokymosi pripažinimu ir kitais mechanizmais, kurie sieja švietimą ir profesinį rengimą su darbo rinka ir pilietine visuomene, aspektai. Tai apima institucijų susitarimų ir procesų, susijusių su kokybės užtikrinimu, kvalifikacijų vertinimu ir teikimu, plėtojimą ir įgyvendinimą. Nacionalinė kvalifikacijų sistema gali būti sudaryta iš keleto posistemų, jai gali priklausyti nacionalinė kvalifikacijų sąranga;
- (c) „nacionalinė kvalifikacijų sąranga“ – kvalifikacijų klasifikavimo į nustatytus mokymosi pasiekimų lygmenis pagal tam tikrus kriterijus priemonė. Ja siekiama integruoti ir koordinuoti nacionalines kvalifikacijų posistemas ir pagerinti kvalifikacijų skaidrumą, prieinamumą, raidą ir kokybę atsižvelgiant į darbo rinką ir pilietinę visuomenę;
- (d) „sektorius“ – profesinės veiklos rūšių grupė, nustatyta remiantis jų pagrindine ekonomine funkcija, produktais, paslaugomis arba technologijomis;
- (e) „tarptautinė sektorinė organizacija“ – nacionalinių organizacijų, įskaitant, pavyzdžiui, darbdavius ir profesines organizacijas, atstovaujančias nacionalinių sektorių interesams, asociacija;
- (f) „mokymosi pasiekimai“ – teiginiai apie tai, ką besimokantysis žino, supranta ir sugeba daryti pasibaigus mokymosi procesui; mokymosi pasiekimams apibrėžti vartojami terminai „žinios“, „gebėjimai“ ir „kompetencija“;
- (g) „žinios“ – tai, ko pasiekta mokymosi metu įsisavinant informaciją. Žinios yra su studijų arba darbo sritimi susijusių faktų, principų, teorijos ir praktikos visuma. Europos kvalifikacijų sąrangoje žinios apibūdintos kaip teorinės ir (arba) faktinės;
- (h) „gebėjimai“ – gebėjimas taikyti žinias ir naudoti praktinę patirtį atliekant užduotis ir sprendžiant problemas. Europos kvalifikacijų sąrangoje gebėjimai apibūdinami kaip pažintiniai (loginio, intuityviojo ir kūrybinio mąstymo naudojimas) ir praktiniai (jiems priklauso rankų miklumas ir metodų, medžiagų, priemonių bei įrankių naudojimas);
- (i) „kompetencija“ – įrodytas gebėjimas naudoti žinias, gebėjimus, asmeninius, socialinius ir (arba) metodinius gebėjimus dirbant, studijuojant ir siekiant profesinio ir (arba) asmeninio tobulėjimo. Europos kvalifikacijų sąrangoje „kompetencija“ apibrėžiama vartojant atsakomybės ir savarankiškumo terminus.

PRITARIA KOMISIJOS KETINIMUI:

1. Padėti valstybėms narėms vykdyti anksčiau nurodytas užduotis, o tarptautinėms sektorinėms organizacijoms – naudoti atskaitos lygmenis ir Europos kvalifikacijų sąrangos principus, kaip nustatyta šioje rekomendacijoje, visų pirma lengvinti bendradarbiavimą ir testavimą ir rengti pagalbines bei orientacines medžiagas.
2. Sudaryti Europos kvalifikacijų sąrangos patariamąją grupę (kuriai priklausytų nacionalinių centrų atstovai, Europos socialiniai partneriai ir, jei reikia, kiti suinteresuotieji asmenys) siekiant prižiūrėti, koordinuoti ir užtikrinti kvalifikacijų sistemų siejimo su Europos kvalifikacijų sąranga proceso kokybę bei bendrą darnumą.
3. Prižiūrėti veiklą, kurios imtasi gavus šią rekomendaciją, ir po penkerių metų nuo jos priėmimo pateikti Europos Parlamenui ir Tarybai ataskaitą apie įgytą patirtį ir reikšmę ateičiai, o prireikus pateikti šios rekomendacijos įvertinimą.

Priimta Briuselyje,

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas

I PRIEDAS

Europos kvalifikacijų sąrangos lygmenų aprašai

Kiekvienas iš 8 lygmenų aprašytas naudojant kelis aprašus, kuriuose nurodyti mokymosi pasiekimai, atitinkantys to lygmens kvalifikacijas bet kurioje kvalifikacijų sistemoje.			
	Žinios	Gebėjimai	Kompetencija
	<i>EKS žinios apibūdinamos kaip teorinės ir (arba) faktinės.</i>	<i>EKS gebėjimai apibūdinami kaip pažintiniai (loginio, intuityviojo ir kūrybinio mąstymo naudojimas) ir praktiniai (jiems priklauso rankų miklumas ir metodų, medžiagų, priemonių bei įrankių naudojimas).</i>	<i>EKS „kompetencija“ apibrėžiama vartojant atsakomybės ir savarankiškumo terminus.</i>
1 lygmuo 1 lygmenį atitinka šie mokymosi pasiekimai	pagrindinės bendrosios žinios	elementarūs gebėjimai, reikalingi paprastoms užduotims atlikti	darbas arba mokymasis struktūruotoje aplinkoje tiesiogiai prižiūrint kitam asmeniui
2 lygmuo 2 lygmenį atitinka šie mokymosi pasiekimai	pagrindinės darbo arba mokymosi srities faktinės žinios	bendrieji pažintiniai ir praktiniai gebėjimai, reikalingi tam, kad būtų naudojama tinkama informacija siekiant atlikti užduotis ir spręsti įprastas problemas naudojant paprastas taisykles ir priemones	iš dalies savarankiškas darbas arba mokymasis prižiūrint kitam asmeniui
3 lygmuo 3 lygmenį atitinka šie mokymosi pasiekimai	žinios apie darbo arba mokymosi srities faktus, principus, procesus ir bendrąsias sampratas	pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas užduotims atlikti ir problemoms spręsti pasirinkus ir taikant pagrindinius metodus, priemones, medžiagas ir informaciją	prisiimti atsakomybę už darbo arba mokymosi užduočių atlikimą sprendžiant problemas prisitaikyti atsižvelgiant į aplinkybes
4 lygmuo 4 lygmenį atitinka šie mokymosi pasiekimai	faktinės ir teorinės plataus konteksto darbo arba mokymosi srities žinios	pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas specifinėms darbo arba mokymosi srities problemoms spręsti	dirbti savarankiškai, vadovaujantis dažniausiai nuspėjamos, tačiau kintančios darbo arba mokymosi aplinkos gairėmis prižiūrėti įprastą kitų darbą, prisiimti dalį atsakomybės už darbo arba mokymosi

			veiklos vertinimą ir gerinimą
5 lygmuo* 5 lygmenį atitinka šie mokymosi pasiekimai	išsamios specializuotos faktinės ir teorinės darbo arba mokymosi srities žinios, šių žinių ribotumo suvokimas	platus pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas siekiant kūrybiškai spręsti abstrakčias problemas	vadovauti kitiems ir prižiūrėti jų veiklą darbo arba mokymosi aplinkoje, kuriai būdingi nenuspėjami pokyčiai analizuoti ir tobulinti savo ir kitų veiklą
6 lygmuo** 6 lygmenį atitinka šie mokymosi pasiekimai	naujausios darbo arba mokymosi srities žinios, reikalaujančios kritinio teorijų ir principų supratimo	puikūs gebėjimai, atskleidžiantys meistriškumą ir mokėjimą dirbti naujoviškai, reikalingi sprendžiant sudėtingas ir nenuspėjamas specializuotos profesinės veiklos arba mokymosi srities problemas	vykdyti sudėtingą techninę arba profesinę veiklą arba projektus, imantis atsakomybės už sprendimų priėmimą nenuspėjamoje darbo arba mokymosi aplinkoje imtis atsakomybės už asmenų ir grupių profesinį tobulėjimą
7 lygmuo*** 7 lygmenį atitinka šie mokymosi pasiekimai	labai specializuotos žinios, kurių dalis yra naujausios profesinės veiklos arba mokymosi srities žinios, kuriomis grindžiamas originalus mąstymas kritiškas vienos srities ir skirtingų sričių sąveikos žinių supratimas	specializuoti problemų sprendimo gebėjimai, reikalingi tyrimams atlikti ir (arba) naujovėms diegti siekiant įgyti naujų žinių, nustatyti naujas procedūras ir integruoti skirtingų sričių žinias	tvarkyti ir keisti darbo arba mokymosi aplinką, kuri yra sudėtinga, nenuspėjama ir reikalauja naujų strateginių metodų imtis atsakomybės už naujų profesinių žinių ir praktinės patirties kūrimą ir (arba) už strateginės grupės veiklos įvertinimą

8 lygmuo**** 8 lygmenį atitinka šie mokymosi pasiekimai	pažangiausios darbo arba mokymosi srities ir įvairių sričių sąveikos žinios	geriausiai išsiugdyti ir labiausiai specializuoti gebėjimai ir technikos, įskaitant sintezę ir vertinimą, kurių reikia sprendžiant kritines mokslinių tyrimų ir (arba) naujovių srities problemas ir plečiant bei iš naujo apibrėžiant turimas žinias arba profesinę praktiką	būti autoritetu, gebėti dirbti naujoviškai ir savarankiškai, būti sąžiningam mokslo ir profesijos atžvilgiu ir atsidėti naujų pažangiausių darbo arba mokymosi aplinkos, įskaitant mokslinius tyrimus, idėjų arba procesų plėtojimui
--	---	---	--

Derėjimas su Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sąranga

Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sąranroje pateikiami pakopų aprašai. Kiekviename pakopos apraše bendrais bruožais aprašoma, kokius pasiekimus ir gebėjimus įprasta sieti su kvalifikacijomis, įgytomis užbaigus tą mokymosi pakopą.

* Aukštojo mokslo trumpųjų studijų (priklausančių pirmajai pakopai arba su ja susijusių) aprašas, parengtas pagal „Jungtinę kokybės užtikrinimo iniciatyvą“ kaip Bolonijos proceso dalis, atitinka EKS 5 lygmens mokymosi pasiekimus.

** Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sąrangos pirmosios pakopos aprašas atitinka EKS 6 lygmens mokymosi pasiekimus.

*** Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sąrangos antrosios pakopos aprašas atitinka EKS 7 lygmens mokymosi pasiekimus.

**** Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sąrangos trečiosios pakopos aprašas atitinka EKS 8 lygmens mokymosi pasiekimus.

II PRIEDAS

Švietimo ir profesinio rengimo kokybės užtikrinimo principai

Kokybės užtikrinimas, būtinas švietimo ir profesinio rengimo atskaitomybei ir gerinimui užtikrinti, turėtų būti vykdomas vadovaujantis toliau pateiktais principais.

- Kokybės užtikrinimo politika ir tvarka turėtų būti taikoma visais švietimo ir profesinio rengimo sistemų lygiais.
- Kokybės užtikrinimas turėtų būti neatsiejama švietimo ir profesinio rengimo įstaigų vidaus valdymo dalis.
- Kokybės užtikrinimas turėtų apimti reguliarius įstaigų arba programų vertinimus, atliekamus išorės priežiūros įstaigų arba agentūrų.
- Kokybės užtikrinimu besirūpinančios išorės priežiūros įstaigos turėtų būti reguliariai kontroliuojamos.
- Kokybės užtikrinimas turėtų apimti konteksto, priemonių, proceso ir rezultatų dimensijas, dėmesys turėtų būti sutelktas į rezultatus ir mokymosi pasiekimus;
- Kokybės užtikrinimo sistemos turėtų apimti šiuos elementus:
 - aiškius ir išmatuojamus tikslus ir standartus;
 - įgyvendinimo gaires, įskaitant suinteresuotųjų šalių dalyvavimą;
 - tinkamus išteklius;
 - tinkamus vertinimo metodus, derinant savęs vertinimą ir išorės tikrinimą;
 - grįžtamojo ryšio mechanizmus ir procedūras, kuriais skatinamas tobulėjimas;
 - vertinimo rezultatus, su kuriais galima lengvai susipažinti.
- Tarptautinio, nacionalinio ir regioninio lygio kokybės užtikrinimo iniciatyvos turėtų būti koordinuojamos, siekiant užtikrinti bendros padėties įvertinimą, darnumą, sąveiką ir sistemos analizę.
- Kokybė turėtų būti užtikrinama bendradarbiaujant įvairiais švietimo ir profesinio rengimo lygiais ir įvairioms sistemoms, tame bendradarbiavime nacionaliniu ir Bendrijos lygiu dalyvaujant visiems susijusiems suinteresuotiesiems asmenims.
- Bendrijos lygio kokybės užtikrinimo gairės gali tapti vertinimo ir mokymosi bendradarbiaujant atskaitos taškais.